



obrázky z výstavy

pod záštitou společnosti Vítkovice Steel, a.s.
Alexander Romanovsky – klavír
16. října 2017, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy

I I I I I
I I I I I
I I I I I
janáčkova
filharmonie
ostrava

VÍTKOVICE **STEEL**

program:

Robert Schumann

Arabeske C dur op. 18 (Leicht und zart)	6'
Toccata op. 7	7'
Carnaval op. 9 (Scènes mignonnes sur quatre tones)	30'
1. Préambule (As dur)	
2. Pierrot (Es dur)	
3. Arlequin (B dur)	
4. Valse noble (B dur)	
5. Eusebius (Es dur)	
6. Florestan (g moll)	
7. Coquette (B dur)	
8. Réplique (g moll)	
9. Sphinxes	
10. Papillons (B dur)	
11. A.S.C.H.- S.C.H.A. – Lettres dansantes (Es dur)	
12. Chiarina (c moll)	
13. Chopin (As dur)	
14. Estrella (f moll)	
15. Reconnaissance (As dur)	
16. Pantalon et Colombine (f moll)	
17. Valse allemande (As dur)	
18. Intermezzo – Paganini (f moll)	
19. Aveu (f moll)	
20. Promenade (Des dur)	
21. Pause (As dur)	
22. Marche des Davidsbündler contre les Philistins (As dur)	

přestávka

Modest Petrovič Musorgskij

Obrázky z výstavy

32'

Promenáda

1. Skřítek

Promenáda

2. Starý hrad

Promenáda

3. Hašteření dětí po hře (Park v Tuileries)

4. Bydlo

Promenáda

5. Tanec kuřátek ve skořápkách

6. Samuel Goldenberg a Šmujle

Promenáda

7. Trh v Limoges (Velká novina)

8. Katakomby (Římská hrobka. S mrtvými v řeči mrtvých)

9. Chaloupka na kuřích nožkách (Baba Jaga)

10. Velká brána kyjevská

účinkují:

Alexander Romanovsky – klavír

Robert Schumann (1810–1856) učinil z klavíru hlavního tlumočnicka svých romantických představ. Nalezl v klavírní technice a stylizaci zcela nové polohy, zpouštěl svůj nejoblíbenější nástroj, takže jeho klavírní kompozice vyznívaly jako skutečné hudební básně. Výrazné inspirace nachází Schumann v literatuře, ne však způsobem programně popisným. Většinou dodatečně hledal výstižné názvy k již hotovým skladbám. Zejména cykly jeho drobných klavírních forem jsou subjektivně citěnou poezií tónů zrcadlící nejniternější duševní stavy; v duchu idejí anglického romantického básníka Johna Keatse vyprávějí o dějích, vášních i o hnutích duše a srdce. Klavíru věnoval nejen podstatnou část své tvorby, ale dokud si nevhodným cvičením zle nepoškodil pravou ruku, též veškeré své umění interpretační. V letech 1830–39 komponoval pouze pro klavír. Výsledkem je 23 opusů, jež vystihují podstatu Schumannovy tvůrčí osobnosti. Byla to léta mladých snů a nezkrotných vášní, kdy skladatelovu fantazii ještě umocnila četná milostná vzplanutí vrcholící ve vztahu s Clarou Wieckovou, která ho okouzlovala nejen svým zjevem, ale i uměleckým nadáním.

Poetičnost a salónní elegance vyzařuje už z **Arabesky C dur** op. 18, která vznikla na přelomu let 1838/39 ve Vídni, kde skladatel během půlročního pobytu v krátkém čase vytvořil několik dalších klavírních skladeb. Ačkoli si jednoduché rondové řešení Arabesky získalo už ve své době oblibu u interpretů i posluchačů, sám autor si dílka zvláště nepovažoval, jak dokládá dobová korespondence. Ve svém dopise Ernestu Beckerovi ji dokonce označuje jako „slabou a pro dámy“ a 11. srpna 1839 jako „málo důležitou“, když své přítelkyni, klavíristce Henriettě Voigt písemně oznamuje, že na ni čekají tři nové kompozice.

Příkrým kontrastem k poetické Arabesce je autorova ranější **Toccata** op. 7 z dob jeho právnických studií v Heidelbergu. Právě zde slyšel o Velikonocích v roce 1830 poprvé hrát Paganiniho, tady se rodí i Mistrova vize budoucího klavírního virtuosa. Produktem oné snahy je i toto brilantní a stylizačně vynalézavé mladistvé dílo, skvěle přizpůsobené duchu nástroje. Prstová, dvojhmatová i oktávová technika zde dosáhla svého vrcholu. Jedná se o velkolepou, invenčně bohatou a harmonicky pestrout etudu v sonátové formě, která byla pro svůj

rytmický puls označena v době vzniku jako Schumannovo „perpetuum mobile“. Po přepracování v roce 1833 ji věnoval svému příteli Ludwigu Schunckemu, který mu byl oporou v překonávání depresí po smrti bratra Julia a švagrové Rosalie.

Rok poté (1834) už vznikají pod vlivem románu Klacovská léta Jeana Paula jednotlivé skladatelovy klavírní miniatury, soustředěné do cyklu **Carnaval** op. 9 s podtitulem „Roztomilé výjevy na čtyřech tónech“. Z románu nejčtenějšího prozaika své doby šokujícího čtenáře svérázným, groteskně fantastickým stylem, si vybral Schumann pasáž, ve které se praví, že maškarní bál je to nejvyšší poetické zobrazení života – navenek masky, uvnitř radost a zvuk. Představa lidského života jako karnevalu provázela Schumanna po celý život. Cyklus odráží tehdejší nejdůležitější události skladatelova soukromí; tajné a vzápětí zrušené zasnoubení s dívkou ze západočeské Aše Ernestinou von Fricken, účast ve fiktivním spolku „Davidovci“, což bylo sdružení mladých romantických umělců, ve kterém vznikla myšlenka vydávat hudební časopis, i počínající vztahy s Clarou Wieckovou, příští Schumannovou ženou. Jednotlivé skladby cyklu

jsou hrou symbolů. „Davidovci“ si dávali nejružnější krycí jména, a tak Schumann jako redaktor a přispěvatel hudebního časopisu *Neue Zeitschrift für Musik* vedl na jeho stránkách sám se sebou polemiky o nových uměleckých dílech pod pseudonymy Florestan, Eusebius a mistr Raro. Bouřlivák plný ironie Florestan i laskavý a smířlivý Eusebius mají také své portréty v Karnevalu. Motivický základ cyklu je jakousi hrou se symbolikou písmen: čtyřtónový motiv A.S.C.H. je kryptogramem města Aše, v němž žila skladatelova tajná snoubenka Ernestine, je však též zároveň kryptogramem jména Schumannova S.C.H.A. Vzдорovitá Ernestine se skrývá ještě v části Estrella. Je zde i tehdy patnáctiletá Clara, Mistrem milovaná Chiarina i Schumannovi hudební současníci Chopin a Paganini. Schumannovu hru s tóny představuje zvukový experiment v intermezzu nazvaném Paganini; jedná se o flažoletové tóny vlastní smyčcovým nástrojům, na klavíru pak tvořené neslyšným stisknutím kláves, jejichž struny se rozkmitají úhodem týchž tónů v hlubší oktávě. Průvod masek tvoří zcela pochopitelně ty nejtypičtější postavy *commedie dell'arte* – Pierot, Harlekýn, Pantalone i Kolombína. Uprostřed cyklu je záhada (9.

scéna Sphinxes – sfingy), patrná pouze z notového zápisu: tři úseky notové osnovy, na nichž jsou v basovém klíči zapsány v různém pořadí čtyři tóny kryptogramu, ony základní tóny cyklu. Nehrají se, ale mlčí stejně jako egyptské sfingy; ve všech ostatních částech cyklu však vystupují v nejrůznějších převlecích. Promenade a Pause uzavírají taneční rej postav a řadí je k finálnímu Po chodu spolku „Davidovců“ proti Filištinům.

Modest Petrovič Musorgskij (1839–1881) byl mezi ruskými skladateli, přáteli z Balakirevova uskupení Mocná hrstka, nejsvráznější a nejoriginálnější. Svým výrazně osobitým hudebním projevem předešel dobu, ve které žil. Jeho tvorba se stala inspirací francouzským skladatelům na přelomu století, především Debussymu a Ravelovi, zejména však ovlivnil hlavní osobnosti ruské hudby první poloviny 20. století – Prokofjeva a Šostakoviče. Ve své hudební řeči se nejvíce přiblížil ruským lidovým intonacím a rytmům, a to s velkou dávkou expresivity v duchu bezprostředního realismu. Původním povoláním voják a skladatelský samouk, věnoval se záhy jen kompoziční činnosti. Existenční problémy,

hmotný nedostatek a zvláště stoupající závislost na alkoholu brzy podlomily jeho zdraví; to vše bylo také příčinou skladatelovy předčasné smrti. Vzhledem k Mistrově nesoustavné tvůrčí aktivitě nefiguruje v jeho kompozičním odkazu příliš mnoho opusů; většinu jich zanechal v nedokončené podobě. Přesto však za svůj krátký život dokázal vytvořit řadu znamenitých děl, jejichž hodnota a vliv na další vývoj světové hudby jsou nesporné a klíčové.

Nevšední popularitu si skladatel získal v roce 1874 suitovým klavírním cyklem **Obrázky z výstavy**. Bezprostředním inspiračním zdrojem pro tento cyklus deseti geniálních, v mnohém na svou dobu odvážných klavírních miniatur, byla posmrtná výstava akvarelů a kreseb ve 39 letech zesnulého malíře Viktora Hartmanna, který byl skladatelovým přítelem a uměleckým společníkem. Jednotícím prvkem suity jsou variované mezihry Promenády se sledem modálních archaických akordů, jejichž charakter je vždy ovlivněn předcházejícím obrazem, a které znázorňují samotného skladatele jako návštěvníka výstavy. Musorgského charakteristika jednotlivých postavček a situací je velmi výstižná. Skřítek

znázorňuje trpaslíka na křivých nožkách; skotačí a pitvoří se. Ve Starém hradu zpívá trubadúr melancholicou píseň o lásce; stálá prodleva na tónu gis jako by symbolizovala strnulost tohoto archaického sídla. Následující část po Promenádě evokuje atmosféru v pařížském zámeckém parku Tuileries, plného hašteřících se dětí; melodická linka jako by byla odposlouchána přímo z dětských hovorů. Výrazný kontrast ke hravé a dovádivé scénce dětí vytváří následující část Bydlo, ve které skladatel vychází z dobového výjevu tehdejšího Polska zobrazujícího těžkopádný žebříňák na vysokých, těžce se otáčejících a skřípajících kolech tažený párem volů a se zpívajícím vozkou. Mollová verze promenády připraví půvabné scherzo Tance kuřátek ve skořápkách. Následuje dialog dvou Židů charakterizující s humorem dvě Hartmannovy postavičky – vypaseného a zlostného Goldenberga a hubeného a až příliš servilního Šmujleho, který se marně snaží upoutat pozornost svého partnera. Trh v Limoges vrací návštěvníka výstavy do Francie a vede ho mezi hádající se trhovce. Poté v pařížských katakombách chodí s lucernou sám Hartmann. Pod dojmem z bizarního příbytku pohádkové baby Jagy napsal

Musorgskij démonické scherzo. Ve finální části, jejímž předobrazem byl Hartmannův architektonický projekt Velké brány kyjevské s kostelem a zvonící, navázal skladatel na monumentalitu a patos velkých scén ze své opery Boris Godunov; téma Promenády je v této části transformováno do majestátní podoby triumfálního pochodu. Musorgského cyklická suite Obrázky z výstavy je kompozičně jedinečná především proto, že spojuje navzájem druh klavírního cyklu, jak jej známe z klavírní literatury 19. století, s variacemi. Je tak blízkou obdobou Schumannova klavírního cyklu Carnaval.

Jiří Čech

Italský dirigent Carlo Maria Giulini (držitel ceny Grammy) považoval **Alexandra Romanovského** za „mimořádně nadaného, výrazného, a přesto jemného umělce s velmi působivým výrazem“. New York Times jej zase označil za umělce „... výjimečné techniky se smyslem pro barvu a imaginaci, ale také citlivého hudebníka a srozumitelného tlumočníka“.

Narodil se na Ukrajině v roce 1984, ve třinácti letech se přestěhoval do Itálie, kde studoval na Klavírní akade-

mii v Imole u Leonida Margariuse, jehož dodnes považuje za osobu, která jej nejvíce ovlivnila. Později získal diplom na Royal College of Music v Londýně, kde studoval u Dmitrije Alexejeva. V pouhých sedmnácti letech získal první cenu na prestižní Busoniho soutěži v Itálii. Mezi jeho úspěchy posledních sezón patří orchestrální debuty se symfonickými orchestry City of Birmingham, Island, Stavanger a Japan Century; recitály v madridském Auditorio Nacional, v Casa da Música v portugalském Portu nebo ve Velké síni Moskevské konzervatoře, opětovná vystoupení se Státním symfonickým orchestrem Ruska, Ruskou národní filharmonií, Tokijským metropolitním i Tokijským symfonickým orchestrem, Státním orchestrem mládeže Arménie, Orchestrem del Teatro Comunale di Bologna a Orchestrem del Teatro Carlo Felice di Genova a také turné po Itálii a Japonsku. Představil se rovněž v prestižních světových koncertních sálách: Concertgebouw v Amsterdamu, tokijských sálech Asahi a Kioi, Teatro Municipal v Chile, Sala Verdi na konzervatoři v Miláně a Teatro Olimpico v Římě. Pravidelně vystupuje s předními orchestry, včetně britské Královské filharmonie, English Chamber Orchestra,

symfonických orchestrů Hallé a Bournemouthu, římského Italy's Orchestra dell'Accademia di Santa Cecilia a milánské Filarmonica della Scala, orchestru Mariinského divadla, Ruského národního orchestru, Státního orchestru Petrohrad, Japonského filharmonického orchestru Tokio, NHK orchestru Tokio, Chicago Symphony na festivalu Ravinia nebo Newyorské filharmonie pod vedením Alana Gilberta na festivalu Bravo! Vail po celé Evropě, Asii a Americe. Spolupracuje s dirigenty, jako jsou Vladimir Spivakov, Valerij Gergijev, Michael Pletňov, Vladimir Fedosejev, Sir Antonio Pappano, Gianandrea Noseda nebo James Conlon.

V roce 2007 byl pozván, aby koncertoval v papežské rezidenci za přítomnosti papeže Benedikta XVI. na oslavě 110. výročí narození papeže Pavla VI.

Od roku 2007 vydal u společnosti Decca čtyři kompaktní disky se skladbami Beethovena, Brahmse, Schumanna a Rachmaninova, které jsou kritiky velmi pozitivně hodnoceny.

Alexander Romanovsky také od roku 2014 zastává funkci uměleckého ředitele Mezinárodní klavírní soutěže Vladimira Krajněva v Moskvě.

OSTRAVA!!!



Moravskoslezský
kraj



MINISTERSTVO
KULTURY

Partneři:



MIKROSVÍN
MIKUŁOV
SELEPY DOLNÍ DUNAJOVCE

Hlavní mediální partner:

Mediální partneři:



srdečně
vás zveme
na koncert

Nedokončená a dnešek
2. listopadu 2017, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy

Franz Schubert: Nedokončená symfonie č. 7 h moll

Qigang Chen: Extase pro hoboj a orchestr

Magnus Lindberg: Two Episodes

Ludwig van Beethoven: Symfonie č. 8 F dur op. 93

Vilém Veverka – hoboj

Janáčkova filharmonie Ostrava

Heiko Mathias Förster – šéfdirigent JFO

A close-up portrait of a young man with dark hair, looking slightly upwards and to the right. The image has a strong cyan/blue color cast. The text is overlaid on the top left.

alexander
romanovsky
klavír

16. října 2017, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy